

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2010

Nr 9/10

**Hänvisning** Ålands lagtings skrivelser  
20.1.2010, nr 14 och  
16/2010.

Till Justitieministeriet

**Ärende** Utlåtande över följande av lagtinget 20.1.2010 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av 1 och 4 §§ landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

### Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagen är en sk. blankettlag, enligt vilken rikets lag om växtskyddsmedel (FFS 1259/2006, nedan rikslagen) med vissa i landskapslagen angivna avvikelser görs tillämplig i landskapet. Ändringar i rikslagen ska gälla i landskapet från det de träder i kraft i riket. De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om växtskyddsmedel ankommer på riksmyndigheterna ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Rikslagens syfte är att trygga ett gott sundhetstillstånd hos växter och kvaliteten på livsmedlen genom att säkerställa att de växtskyddsmedel som finns på marknaden och som används är effektiva och lämpliga för sitt ändamål när de används på korrekt sätt,

och att de inte medför olägenhet för miljön. Syftet med lagen är dessutom att säkerställa att växtskyddsmedlen används på behörigt sätt.

Genom rikslagen upphävs lagen om bekämpningsmedel (FFS 327/1969). Med anledning härav avlägsnas hänvisningarna till kemikalielagen i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (ÅFS 32/1990).

## Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagen gäller jord- och skogsbruk, styrning av lantbruksproduktionen, näringsverksamhet samt landskapets myndigheter vilka områden helt eller huvudsakligen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1, 15 och 22 punkterna i självstyrelselagen. Framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål utgör riksbehörighet enligt 27 § 30 punkten i självstyrelselagen, medan försäljning och förvaring av gifter utgör landskapsbehörighet (RP 73/1990 rd s. 77). Landskapslagen gäller även förebyggande av införsel till landskapet av växtförstörare vilket område enligt 27 § 33 punkten i självstyrelselagen hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Jämlikt 30 § 8 punkten i nämnda lag skall de uppgifter vilka med stöd av lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan i landskapslag bestämd myndighet. Med stöd av detta lagrum kan 2 § 2 mom. intas i landskapslagen. Till den del stadgandena om växtskyddsmedel gäller utrikeshandeln innefattas de enligt blankettlagens 1 § 3 mom. inte i landskapslagens tillämpningsområde. Till den del bestämmelserna i övrigt är att hänföra till rikets behörighet, kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapslagens 2 § anges att de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på myndigheter i riket i landskapet ska skötas av landskapets myndigheter till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området. Eftersom denna bestämmelse inte närmare preciseras kan den leda till oklarhet vid tillämpningen. Bestämmelsen är betänklig från rättssäkerhets synpunkt, men innebär enligt Ålandsdelegationen inte en sådan

överträdelse av lagstiftningsbehörigheten att landskapslagen på denna grund kan fällas.

Genom antagande av rikslagen påförs även statliga myndigheter uppgifter. Jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kan statliga myndigheter påföras uppgifter vilka överensstämmer med motsvarande uppgifter i rikslagstiftningen.

Rikslagens 7 kap. reglerar tillsyn och utlämnande av uppgifter. I landskapets behörighet ingår även att lagstifta om övervakning och inspektioner inom landskapets behörighetsområden. Enligt nämnda kapitel har tillsynsmyndigheten och auktoriserade inspektörer rätt att få tillträde till den plats där växtskyddsmedel testas, tillverkas, lagras, säljs och används och till transportmedel för växtskyddsmedel samt att kontrollera bokföring, utföra inspektioner och att även vid behov avgiftsfritt ta nödvändiga prover av växtskyddsmedel och produkter som behandlats med växtskyddsmedel, av marken och vattnet för undersökning. Dessa bestämmelser kan beröra det i grundlagens 2 kap. 10 § garanterade skyddet för bl.a. privatlivet på vilket område lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Till den del dessa bestämmelser berör rikets behörighet har de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen kunnat intas i landskapslagen. Det gäller även bestämmelserna i rikslagens 34, 36 och 37 § om rätt att få uppgifter, utlämnande av sekretessbelagda uppgifter samt skyldighet att lämna uppgifter.

Jämlikt grundlagens 10 § 3 mom. kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Rikslagens 33 § 2 mom. har formulerats så att den inte står i strid med grundlagens bestämmelser.

Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta i fråga om utsättande och utdömande av vite samt andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelser härom har kunnat innefattas i landskapsregleringen.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 11 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen i landskapsregleringen.

Bestämmelsen i landskapslagens 9 § om avgifter kan med stöd av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen. I fråga om grunderna för avgifter ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet tillämpas.

Besvär bestämmelsen i landskapslagens 13 § 1 mom. överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen. Även bestämmelsen om verkställighet i rikslagens 52 § samt om besvärsförbud i landskapslagens 13 § 2 mom. berör rättskipning, vilket område utgör riksbehörighet enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen. Bestämmelserna kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapslagens 14 § berättigas landskapsregeringen att inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om växtskyddsmedel ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning.

Enligt sin ordalydelse är delegeringsstadgandet i landskapslagens 14 § vagt till den del det bemyndigar landskapsregeringen att göra ändringar i bestämmelser som utfärdats i stöd av rikslagen. Innehållet i delegeringen preciseras och begränsas emellertid av den reglering som finns i landskapslagen samt den antagna rikslagstiftningen. Dessutom begränsas de ändringar som landskapsregeringen kan göra i förhållande till riksförfattningarna genom att landskapsregeringen endast kan utfärda förordningar inom landskapets behörighet. Därtill avser stadgandet ändringar av riksförfattningar på förordningsnivå eller lägre nivå. Mot denna bakgrund föreligger inte en behörighetsöverskridning.

Växtskyddet är en viktig del av jordbrukslagstiftningen inom EU och regleras i flera EU-direktiv. Beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk har Ålandsdelegationen och justitieministeriet överenskommit om följande förfarande:

”Då landskapslagarna i enlighet med självstyrelselagens bestämmelser tillställts justitieministeriet och Ålandsdelegationen gör justitieministeriet en förhandsbedömning om ministeriet avser att tillställa delegationen en komplettering beträffande de EG-rättsliga

aspekterna. I sådana fall meddelar justitieministeriet Ålandsdelegationen att en sådan komplettering kommer att tillställas delegationen. I dessa fall inväntar Ålandsdelegationen justitieministeriets komplettering förrän delegationens utlåtande över ifrågavarande landskapslagstiftning tillställs ministeriet.”

Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet inte inkommit med här avsedd komplettering.

### **Ålandsdelegationens utlåtande**

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens stadgande funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger.

**Närvarande** Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck  
ordförande

Rainer Åkerblom  
sekreterare